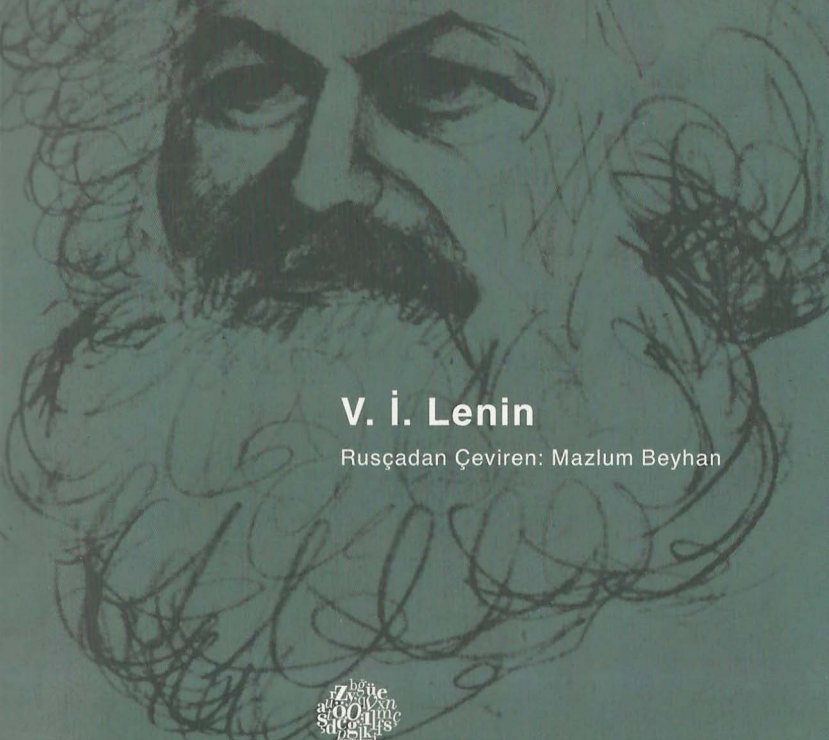
V. İ. LENİN • DEVLET ÜZERİNE

DEVLET ÜZERİNE

V. İ. Lenin

Rusçadan Çeviren: Mazlum Beyhan

Yordam Kitap

Kitapta yer alan makalelerin orijinal yazılışı:

О государстве
Лекция в Свердловском университете 11 ИЮЛЯ 1919 г.

O gosudarstve
Lektsia v Sverdlovskom universitete 11 İulya g.

Devlet Üzerine
11 Temmuz 1919 günü Sverdlovsk Üniversitesi'nde verilen konferans.

*

РЕЧЬ ПЕРЕД СЛУШАТЕЛЯМИ
СВЕРДЛОВСКОГО УНИВЕРСИТЕТА,
ОТПРАВЛЯЮЩИМИСЯ НА ФРОНТ,
24 ОКТЯБРЯ 1919 г.

Reç Pered Sluşatelyami
Severdlovskogo üniversiteta,
otpravlyayuşimisya na front.
24 Oktabra 1919.

Cepheye yollanan Sverdlovsk Üniversitesi öğrencilerine sesleniş.
24 Ekim 1919.

Devlet Üzerine

V. İ. Lenin

Rusçadan Çeviren
Mazlum Beyhan

Yordam Kitap: 261 • **Devlet Üzerine** • V. İ. Lenin • ISBN 978-605-172-107-1
Çeviri: Mazlum Beyhan • *Kapak ve İç Tasarım:* Savaş Çekiç
Sayfa Düzeni: Gönül Göner • *Birinci Basım:* Ocak 2016
© Mazlum Beyhan; 2015; © Yordam Kitap, 2015

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 10829)
Çatalçeşme Sokağı Gendaş Han No: 19 Kat:3 34110 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 0212 528 19 10 • **Faks:** 0212 528 19 09
W: www. yordamkitap.com • **E:** info@yordamkitap. com
www.facebook.com/YordamKitap • www.twitter.com/YordamKitap

Baskı: Yazın Basın Yayın Matbaacılık Turizm Tic.Ltd.Şti. (Sertifika No: 12028)
İ.O.S.B. Çevre Sanayi Sitesi 8. Blok No:38-40-42-44
Başakşehir - İstanbul
Tel: 0212 5650122

Devlet Üzerine

İçindekiler

DEVLET ÜZERİNE
(11 Temmuz 1919 günü Sverdlovsk Üniversitesi'nde verilen konferans) 9

EK:
Cepheye Yollanan
Sverdlovsk Üniversitesi
Öğrencilerine Sesleniş, 24 Ekim 1919 47

DEVLET ÜZERİNE

(11 Temmuz 1919 günü Sverdlovsk Üniversitesi'nde verilen konferans)

Y. M. Sverdlov'un girişimiyle 1918 yılında Komünist Partisi Merkez Komitesine bağlı olarak açılan ajitatör ve eğitmen yetiştirme kursları, sonraki yıllarda nitelik değiştirerek Parti kadrolarının yetiştirildiği, "Sverdlovsk Komünist Üniversitesi" adıyla çalışmaya başladı. Bu üniversiteye büyük önem veren V. İ. Lenin, üniversitenin kuruluşu ve eğitim programının oluşturulmasıyla bizzat uğraştı ve 11 Temmuz 1919 ile 29 Ağustos 1919 günleri bu üniversitede devlet üzerine iki ders verdi (ikinci dersin kayıtları bulunamamıştır). Lenin 24 Ekim günü de, yine Sverdlovsk Üniversitesi'nde, üniversitenin cepheye yollanan öğrencilerine seslenmiştir. (Bkz.: *Toplu Yapıtlar,* c. 39, s. 239-247-475)

Yoldaşlar,

Düzenleyip bana ilettiğiniz programa göre, bugün devlet konusunu ele alacağız. Konuya ne kadar yakın olduğunuzu, devlet konusunda neler bildiğinizi, bilmiyorum. Yanılmıyorsam dersleriniz yeni başladı ve siz bu konuyu sistematik olarak ilk kez bugün ele alacaksınız. Durum böyleyse, bu zor konudaki bu ilk derste, büyük olasılıkla, yapacağım açıklamaların dinleyicilerimin çoğu için yeterince açık, anlaşılır olmasını sağlayamayacağım. Sonuç eğer böyle olursa, kaygılanmayın. Çünkü devlet konusu, en çetrefil konulardan biridir, hatta belki de burjuva bilim insanları, yazarları ve filozoflarının en içinden çıkılmaz hale getirdikleri konulardan biridir. Bu bakımdan bu sorunun, bir hamlede, üstelik de böylesine kısa bir söyleşide, bütünüyle anlaşılması beklenmemelidir. Bu ilk söyleşimizden sonra anlaşılmayan ya da size yeterince açık gelmeyen yerleri, buralara ikinci, üçüncü, dördüncü kez dönüp ek okumalar, özel çalışmalar ve söyleşiler yaparak anlaşılır, açık hale getirebilmemiz için bir kenara not edin. Bir kez daha buluşabileceğimizi ve bu so-

runlara ilişkin düşünce alışverişi yaparak en çok hangi noktaların yeterince açık ve anlaşılır olmadığını saptayabileceğimizi umuyorum. Yine, bu söyleşimizin ve dersimizin tamamlayıcısı olarak Marx ve Engels'in hiç değilse en önemli yapıtlarını okumak için belli bir zaman ayırabileceğinizi de umuyorum. Kaynak kitaplar listelerinde görebileceğiniz bu temel yapıtları Sovyet okullarıyla, Parti okullarının kitaplıklarında -ki sizin de var böyle bir kitaplığınız- öğrencilerin hizmetine sunulan ders kitapları içinde bulacağınızdan kuşkum yok. Ve yine buralarda bazı bölümlerdeki açıklamaların karmaşıklığı ilk ağızda kimilerinizi korkutacaktır. Bir kez daha uyarmak isterim ki, bu sizi kaygılandırmasın. Birinci okumada anlaşılmaz gelen yeri, bir sonraki okumada ya da daha sonra konuya biraz farklı bir yönünden yaklaştığınızda anladığınızı göreceksiniz. Çünkü bir kez daha yineleyeyim: bu, öylesine karmaşık, burjuva bilim insanları ve yazarları tarafından öylesine kördüğüm haline getirilmiş bir konudur ki, devlet sorununu kavramak, sindirmek, devlet üzerine açık, sağlam bir kanaat edinmek isteyen herkesin, konuya tekrar tekrar dönerek onu farklı açılardan ele alması ve üzerinde etraflıca düşün-

mesi gerekir. Bu, politikanın öylesine köklü, öylesine temel bir sorunudur ki, yalnızca şu anda hep birlikte içinde yaşadığımız fırtınalı devrim günlerinde değil, en sakin, barışçıl dönemlerde bile her gün her gazetede yer alabilecek her ekonomik ya da siyasal konuya ilişkin olarak devlet nedir, devletin özü, önemi ve anlamı nedir, kapitalizmi yıkmak için savaşan partimizin, komünistlerin partisinin devlete karşı tavrı nedir gibi sorular bağlamında sürekli olarak devlet sorunuyla karşı karşıya gelecek, her gün değişik nedenlerle bu soruna döneceksiniz. Ve en önemlisi, devlet üzerine okumalarınızın, bu konuya ilişkin aldığınız derslerin ve yaptığınız sohbetlerin sonucunda, devlet sorununa kendi başınıza, bağımsızca yaklaşma becerisi geliştirmeniz gerekiyor; çünkü bu sorun hasımlarınızla söyleşi ve tartışmalarınızda en değişik nedenlerle, en küçük sorunlar vesilesiyle, en beklenmedik bağlamlarda karşınıza çıkacak. Bu konuda kendi başınıza çözümlemeler yapabilmeyi öğrenmeniz durumunda, ancak bu durumda, kendinizi inançlarınızda yeterince sağlam görebilir ve bu inançları ne zaman olursa olsun ve kimin önünde olursa olsun, yeterince başarıyla savunabilirsiniz.

2.

Bu kısa uyarıdan sonra asıl soruna geçiyorum: devlet nedir, nasıl doğmuştur ve kapitalizmi bütünüyle yıkmak için mücadele eden işçi sınıfı partisinin, komünistlerin partisinin devletle ilişkisi temelde nasıl olmalıdır?

Burjuva bilim, felsefe, hukuk, ekonomi politik ve gazetecilik çevrelerince, bilerek ya da bilmeyerek, devlet sorunu kadar karmaşık hale getirilmiş bir sorunun daha zor bulunacağını daha önce de söylemiştim. Bu sorun, günümüzde bile, sık sık din sorunuyla karıştırılır. Ve sık sık, yalnızca dinsel öğretilerin temsilcileri değil (onlardan bu doğal olarak beklenir), ama kendilerini dinsel önyargılardan kurtardığını savunan insanlar bile, devlet sorunu gibi özel bir sorunu din sorunuyla karıştırarak, ideolojik, felsefi yaklaşım ve temellendirmelerle, devletin, içinde insanlığın varlığını sürdürdüğü ilahi bir güç olduğuna, yanında insana insanın olmayan, ona kendi dışından verilmiş şeyler getiren ya da getirebilecek olan doğaüstü, tanrısal kaynaklı bir güç olduğuna ilişkin karmaşık bir öğreti inşa etmeye çalışıyorlar. Ve belirtmemiz gerekir ki, bu öğreti sömürücü sınıfların, büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerin çıkarlarıyla

öyle sıkı ilişki içindedir, öylesine onların çıkarlarına hizmet eder, burjuvazinin temsilcilerinin alışkanlıklarına, bilimlerine ve tüm düşünce dünyalarına öylesine derinden nüfuz etmiş durumdadır ki, kendilerinin dinsel önyargıları olduğu fikrini şiddetle reddeden ve devlet meselesine bütün önyargılardan kurtulmuş olarak bakabildiklerinden pek emin olan Menşeviklerle Eser'lerin[1] devlet kavrayışları da içinde olmak üzere, her alanda, her adımda bunun kalıntılarına rastlayabilirsiniz. Devlet sorununun bu denli karmaşık, çetrefil bir hale getirilmesinin nedeni, bunun, egemen sınıfların çıkarlarını başka bütün sorunlardan daha fazla ilgilendiren bir sorun olmasıdır (bu konuda geri çekilip yerini bırakabileceği tek alan, ekonomi biliminin temelleridir). Devlet öğretisi, toplumsal ayrıcalıkları, sömürüyü, kapitalizmin varlığını haklı çıkarmaya yarar. Bu bakımdandır ki, bu konuda tarafsızlık beklemek ve bilimsel oldukları iddiasını taşıyan insanların size saf bilimin görüşlerini yansıttıklarını düşünerek konuya yaklaşmak yanlışların en büyüğü olur. Konuyu yeterince inceler, sorunun derinlerine inerseniz, devlete, devlet öğretisine ve devlet teorisine ilişkin olarak,

1 Eser – (Rusça) Sotsialist-Revoliutsioner kısaltması. *–çev.*

bu sorununun farklı sosyal sınıflar arasındaki bir savaş sorunu olduğunu ve bu savaşın devlete, devletin rolü ve önemine ilişkin birbiriyle çarpışan görüşlere yansıdığını göreceksiniz.

Sorunu bilimsel bir yaklaşımla ele alabilmek için, tarih içinde devletin nasıl doğduğu ve geliştiği konusuna üstünkörü de olsa bir göz atmamız gerekiyor. Toplumbilimsel bir sorun olarak devlet sorununa gerçekten güvenilir bir yaklaşım alışkanlığı elde etmek için, ayrıntılar yığını içinde boğulup gitmeden, konuya ilişkin birbiriyle çatışan bin bir farklı görüş içinde yolunu yitirmeden, soruna gerçekten doğru, gerçekten bilimsel açıdan yaklaşabilmek için temel tarihsel ilişkilere bakmak, en önemli şeydir. Temel tarihsel ilişkiler hiç unutulmadan, her sorunun tarih içinde nasıl doğduğuna, gelişim sürecinde hangi ana aşamalardan geçtiğine ve tüm bunların sonucu olarak onun şu anda neye dönüştüğüne, ne olduğuna bakmak gerekir.

Devlet sorununa ilişkin olarak, Engels'in *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni* kitabını okuyup inceleyeceğinizi umarım. İçinde rastgele yazılmış tek bir cümle bulunmayan bu kitap, çağdaş sosyalizmin temel yapıtlarından biridir; ora-

daki her cümleye güvenebilirsiniz, her cümlenin dev ölçekte tarihsel ve siyasal verilere dayanarak yazıldığına güvenebilirsiniz. Kitabın bütün bölümlerinin aynı açıklık ve anlaşılırlıkta olmadığına kuşku yok; bazı bölümler, belli ölçüde tarih, ekonomi bilgisine sahip olmayı gerektiriyor. Ama bir kez daha yineleyeyim: Kitabı okuduğunuzda hemen anlamazsanız bu sizi telaşlandırmasın. Hemen herkesin başına gelen bir durumdur bu. Ama ilgi duyduğunuz bir anda ona yeniden döndüğünüzde, hepsini değilse bile önemlice bir bölümünü anladığınızı göreceksiniz. Burada bu kitabı anmamın nedeni, ele aldığınız konuya ilişkin doğru bir yaklaşım sergilemesidir. Devletin nasıl doğduğunun tarihsel açıklamasıyla başlar, Engels'in kitabı.

Bu soruna, örneğin kapitalizmin ortaya çıkışı, insanın insan tarafından sömürülmesi, sosyalizmin ortaya çıkışı ve onu hangi koşulların ortaya çıkardığı türünden öteki bütün sorunlara olduğu gibi, ancak sorunun bütününün gelişim tarihini inceleyerek doğru ve güvenilir biçimde yaklaşabiliriz. Bu soruna ilişkin olarak her şeyden önce devletin her zaman var olmadığı noktasını gözden kaçırmamamız gerekiyor. Devletin olmadığı zamanlar vardı. Toplum nerede, ne zaman sınıflara

bölündü, sömürenlerle sömürülenler nerede, ne zaman ortaya çıktıysa, devlet de orada ve o zaman ortaya çıktı.

İnsanın insan tarafından sömürülmesinin ilk biçimi, toplumun köle sahipleri ve köleler olarak sınıflara ayrılmasının ilk biçimi ortaya çıkana dek ataerkil aile –ya da zaman zaman adlandırıldığı biçimiyle– klan ailesi (klan: soy, kabile, soya dayalı topluluk) vardı. Bu ilkel zamanların izleri, pek çok ilkel halkın yaşamında bugün de belirgin biçimde varlığını sürdürmektedir. İlkel kültürler üzerine hangi yapıtı elinize alırsanız alın, toplumun henüz köle sahipleri ve köleler diye bölünmediği, şu ya da bu ölçüde ilkel komünizme benzeyen bir döneme ilişkin betimlemelere, tanıklıklara, anılara rastlayacaksınız. O zamanlar devlet, yani sistematik baskı uygulama ve bu yolla insanlara diz çöktürme aygıtı yoktu. Devlet, işte bu özel baskı aygıtının adıdır.

İnsanların, gelişmelerinin henüz en alt basamağında bulunduğu ve vahşi tanımına yakın koşullar içinde, küçük soylar halinde yaşadığı, günümüz toplumuyla arasında binlerle ifade edilecek yılların bulunduğu o ilkel toplum döneminde, devletin varlığına ilişkin herhangi bir belirti yok-

tur. O dönemde geleneklerin, otoritenin, saygının ve soyun yaşlılarının elinde bulunan bir iktidarın egemenliğine tanık oluyoruz. Bu iktidar hakkının bazen –o dönemlerde bugün olduğu gibi ezilmeyen, eşitlikten uzak koşullar içinde bulunmayan– kadınların elinde olduğuna da rastlıyoruz, ama hiçbir yerde başka insanları yönetmek için, salt bu amaçla, hepinizin bildiği silahlı askerî birlikler, hapishaneler ve başkalarının iradesine zorla boyun eğdirmenin benzer bütün öteki araçları gibi –ki bunların tümü devletin özünü oluşturur– sürekli ve sistemli bir baskı ve şiddet aygıtından yararlanan özel bir grup insan görmüyoruz.

Dinsel öğretiler denilen şeylerden, kurnazlıklardan, felsefi kurgulardan ve burjuva bilginlerince kurgulanan değişik düşüncelerden uzaklaşır ve sorunun özüne yönelirsek, devletin toplumdan ayrışmış bir yönetim aygıtından başka bir şey olmadığını görürüz. Nerede yönetmekten başka işleri olmayan böyle bir özel insan grubu ortaya çıkar ve bunlar yönetmek için, hapishaneler, özel silahlı müfrezeler, askerî birlikler vb. yoluyla güç kullanarak, iradelerini kırıp insanları dize getirmek için özel bir baskı aygıtına gereksinim duyarlarsa, orada devlet ortaya çıkmış demektir.

Ama devletin olmadığı, toplumun ve onu bir arada tutan genel bağın devamlılığının, disiplinin ve çalışma düzeninin; gelenek ve göreneklerin gücüyle, otoriteyle ya da klanın yaşlılarının ya da –o dönemlerde yalnızca erkeklere eşit olmakla kalmayıp çoğu kez daha da yüksek bir konuma sahip olan– kadınların saygın konumlarıyla sağlandığı ve yönetmekte uzmanlaşmış özel bir insan grubunun olmadığı bir dönem vardı. Tarih bize gösteriyor ki, insanları baskı altına almanın özel bir aygıtı olarak devlet, toplumun sınıflara bölündüğü, bir grup insanın ötekilerin emeğine sürekli el koyduğu, bir grup insanın ötekileri sömürdüğü yerde ve zamanda ortaya çıkmıştır.

Toplumdaki bu sınıflara bölünme gerçekliği, temel bir tarihsel olgu olarak her zaman olanca açıklığıyla göz önünde bulundurulmalıdır. Binlerce yıl boyunca, istisnasız tüm ülkelerde, tüm toplumların gelişmesi genel bir kanuniyet, bir düzen ve tutarlılık içinde olmuştur. Buna göre ilkin, soyluların olmadığı, ataerkil, ilkel, sınıfsız bir toplum söz konusuydu. Bunu, kölelerin ve köle sahiplerinin olduğu köleci toplum düzeni izledi. Günümüz Avrupa'sının bütünü, bu aşamalardan geçerek bugüne gelmiştir. Köleci toplum iki bin yıl önce

dünyaya egemen olmuştur. Dünyanın geri kalanındaki halkların da büyük çoğunluğu yine bu aşamalardan geçmiştir. Dünyanın daha az gelişmiş bazı halklarında, köleliğin izlerine günümüzde de rastlanmaktadır. Örneğin Afrika'da kölelik bir kurum olarak varlığını bugün de sürdürmektedir. Köle sahipliği ve kölelik, tarihteki ilk büyük sınıfsal bölünmeydi. İlk gruptakiler yalnızca bütün üretim araçlarına (yani toprağa ve o sıralar az sayıda ve çok ilkel de olsalar çeşitli aletlere) değil, insanlara da sahiptiler. Bunlara köle sahipleri deniliyor, emekleri karşılığında hiçbir şey almadan çalışanlarsa, köleleri oluşturuyordu.

Bu yapıyı tarihte bir başka yapı izledi: feodalizm. Kölelik, gelişme süreci içinde, ülkelerin büyük çoğunluğunda toprak köleliğine (serfliğe) dönüştü. Temel toplumsal bölünme, feodal beylertoprak kölesi köylüler (serfler) şeklindeydi artık. Böylece insanlar arasındaki ilişki biçimi değişti. Köle sahipleri, köleleri kendi malları gibi görüyorlar, bu tutumu güçlendiren yasalar da, köleleri tümüyle köle sahibinin mülkiyetinde olan birer mal gibi değerlendiriyordu. Toprak köleleri açısından sınıfsal baskı ve bağımlılık aynen devam etmekle birlikte, toprak sahipleri-feodaller köylülere birer

mal gibi sahip değillerdi; onların yalnızca emekleri üzerinde, belli yükümlülükleri yerine getirme zorunlulukları üzerinde hak sahibiydiler. Serfliğin, uygulamada, özellikle de öteki ülkelerden çok daha kaba bir biçimde ve çok daha uzun sürdüğü Rusya'da, hepinizin bildiği gibi, kölelikten hiçbir farkı yoktu.

Sonraları, ticaretin gelişmesi, dünya ölçeğinde pazarın ortaya çıkması ve para dolaşımının büyümesiyle feodal toplum içinde yeni bir sınıf olarak kapitalistler sınıfı doğdu. Maldan, malın değişiminden ve paranın egemen hale gelişinden, sermayenin egemenliği doğdu. XVIII. yüzyıl boyunca, daha doğrusu XVIII. yüzyıl sonlarından başlayıp bütün bir XIX. yüzyıl boyunca tüm dünyada devrimler oldu ve Batı Avrupa'nın bütün ülkelerinde feodalizme son verildi. Bu iş en son Rusya'da gerçekleşti. 1861 yılında Rusya'da da bir devrim oldu ve bunun sonucunda bir toplumsal yapıdan bir başka toplumsal yapıya, feodalizmden kapitalizme geçildi. Bu yeni yapıda da toplumun sınıflara ayrılmışlığı devam ediyor, feodalizmin değişik izleri ve kalıntıları varlığını sürdürüyordu, ama sınıflara bölünmüşlük bir başka biçim almıştı.

Sermaye sahipleri, yani toprağın, fabrikaların, üretim evlerinin sahipleri, tüm ülkelerde hep halkın ufacık bir kesimini oluşturmuşlardır ve bu durum bugün de böyledir; ne var ki halkın tümünün emeği onların emrindedir; böylelikle de bu bir avuç insan, çoğunluğunu proletaryanın, hayatlarını ancak çalışarak, emek güçlerini satarak kazanabilen ücretli işçilerin oluşturduğu tüm emekçi yığınlarına hükmeder, zulmeder ve onları sömürürler. Feodalizm döneminde dağınık halde ve büyük baskı altında bulunan köylülerin önemlice bir bölümü kapitalizme geçişle birlikte proletaryaya dönüşürken, daha küçük bir bölümü de kendileri işçi kiralayan varlıklı köylülere dönüşerek kırsal burjuvaziyi oluşturdular.

Toplumların, köleliğin ilkel biçiminden serfliğe, ardından da kapitalizme geçişi şeklindeki bu temel olguyu hep göz önünde bulundurmalısınız. Çünkü tüm siyasal öğretilerin doğru değerlendirilebilmesi, bunların neye ilişkin olduklarının ve asıl söylemek istediklerinin ne olduğunun anlaşılabilmesi, ancak bu temel olgunun hiç unutulmaması ve ondan bir ana çerçeve oluşturulmasıyla mümkündür. Zira insanlık tarihinin köleci, feodal ve kapitalist olarak adlandırılan ve her biri on-

larca, yüzlerce yılı kucaklayan bu büyük dönemlerinden her biri öyle farklı siyasal biçimler, öyle farklı siyasal öğretiler, düşünceler ve devrimlerle doludur ki, bütün bu olağanüstü çeşitliliği ve bu devasa farklılığı –özellikle de burjuva bilim insanları ve politikacılarının siyasal öğretileri, felsefeleri vb. ile ilişkili olanlarını– kavrayabilmeniz, ancak toplumların sınıflara bölünmesi olgusuyla sınıfsal egemenlik biçimindeki değişmeleri temel ipucu olarak elde bulundurmanız ve ekonomik, siyasal, dinsel, manevi vb. tüm toplumsal sorunlara bu açıdan bakmanızla mümkündür.

Devlete eğer bu temel bölünme açısından bakacak olursanız, daha önce de söylediğim gibi, toplumun sınıflara bölünmesinden önce devletin var olmadığını göreceksiniz. Devletin ortaya çıkması toplumun sınıflara bölünmesiyle oldu; sınıflı toplum güçlendikçe, devlet de güçlendi. Onlarca, yüzlerce ülkenin köleci, feodal ve kapitalist toplum yapılarından geçtiğini ve bugün de geçmekte olduğunu tarihten biliyoruz. Bu ülkelerin her birinde muazzam tarihsel değişiklikler yaşanmasına karşın, insanlığın köleci toplumdan feodalizme, oradan da kapitalizme geçişiyle ilgili ve günümüzde de kapitalizme karşı dünya ça-

pında verilen savaşla ilgili yaşanan onca siyasal değişimlere ve devrimlere karşın görülen şey her zaman devletin doğuşudur. Yalnızca ya da hemen hemen yalnızca yönetmekle uğraşan ya da işi gücü başlıca olarak yönetmek olan bir grup insandan oluşan devlet, toplumdan ayrışmış belli bir aygıt olarak var olmuştur. İnsanlar yönetilenler ve yönetme uzmanları –toplumun tepesine çıkanlar, yöneticiler, devleti temsil edenler– olarak bölünmüşlerdir. Ötekileri yöneten bu aygıt, bu insan grubu, elinde her zaman belli baskı ve fiziksel güç kullanma araçları bulundurur: İnsanlar üzerindeki bu güç kullanma aracı ilkel bir sopa olabileceği gibi, kölelik dönemine özgü biraz daha gelişmiş silahlar ya da ortaçağa özgü ateşli silahlar ya da nihayet XX. yüzyılın teknik mucizelerine ve çağdaş teknolojinin son başarılarına dayanan en gelişmiş silahlar da olabilir. Şiddet uygulama yöntemleri değişti, ama devletin olduğu her toplumda her zaman, yöneten, emreden, egemen olan bir grup insan hep var oldu ve bunlar egemenliklerini kaybetmemek için her zaman fiziksel baskı aygıtına, her dönemin teknik düzeyine denk düşen şiddet uygulama aygıtına sahip oldular. Sözü edilen bu genel olguları dikkatle

inceleyerek ve sınıflar yokken, sömürenler ve sömürülenler yokken niçin devletin de olmadığını ve niçin sınıfların ortaya çıkmasıyla birlikte devletin de ortaya çıktığını kendimize sorarak, ancak bu yolla, devletin özüne ve anlamına ilişkin sorumuza açık, kesin bir yanıt bulabiliriz.

Devlet, bir sınıfın başka sınıflara hükmetme aygıtıdır. Toplumda sınıfların henüz olmadığı, insanların büyük bir eşitliğin ilkel koşullarında çalıştıkları, emeğin üretkenliğinin en düşük olduğu koşullarda çalıştıkları, ilkel insanın en kaba, en ilkel bir var oluş için gerekli araçları güçlükle elde edebildiği kölelik öncesi dönemde, toplumun geri kalanını yöneten ve egemenliği altında tutan özel bir insan grubu ortaya çıkmamıştı; çıkamazdı da. Toplumun sınıflara bölünmesinin ilk biçimi olarak köleci toplum yapısı ortaya çıktığında, ancak bu durumda ve en kaba biçimiyle tarımsal emeğe yoğunlaşmış belli bir sınıf, küçücük de olsa belli bir üretim fazlası ortaya çıkarabildiğinde ve bu küçücük üretim fazlası kölenin en kötü koşullarda varlığını sürdürmesi için mutlak bir şekilde zorunlu olmayıp da köle sahibinin eline geçtiğinde ve böylelikle köle sahipleri sınıfının durumu güçlendiğinde bu du-

rumunun güvence altına alınabilmesi için devletin ortaya çıkması zorunluydu.

Çıktı da: Köleleri yönetme güç ve imkânlarını köle sahiplerinin ellerine bırakan, köleci devlet aygıtıydı bu. Toplum da, devlet de o sıralar bugünkü boyutlarından çok daha küçüktüler ve bugünle karşılaştırılamayacak ölçüde cılız iletişim araçlarına sahiptiler; bugünkü iletişim araçlarıyla o dönemdekiler arasında büyük fark vardı. Dağlar, ırmaklar, denizler şimdi olduklarından çok daha büyük, aşılmaz engellerdi; bu yüzden de devlet çok dar coğrafi sınırlar içinde ortaya çıktı. Göreli olarak dar sınırlar içinde, sınırlı bir eylemliliği olan, teknik açıdan zayıf bir devlet aygıtıydı bu; ama yine de baskıyla köleleri köle olarak tutan, toplumun bir kesimini ezen, insanlara zulmeden bir aygıt vardı. Toplumun daha büyük kesimini öteki küçük kesim için sistemli olarak çalışmak zorunda bırakmak, ancak sürekli bir baskı aygıtıyla mümkündür. Sınıflar yokken, böyle bir aygıt da yoktu. Toplumun sınıflara bölünmesi ve bu bölünmenin büyüyüp kökleşmesiyle birlikte her yerde özel bir de kurum ortaya çıktı: devlet. Devletin biçimleri inanılmaz bir çeşitlilik gösteriyordu. Daha köleci dönemde, eski Yunan ve Roma

gibi zamanın en ilerici, en kültürlü, en uygar ülkelerinde, tümüyle köleliğe dayanan değişik devlet biçimleri karşımıza çıkıyor. Daha o zamanlardan monarşiyle cumhuriyet, aristokrasiyle demokrasi arasında farklar ortaya çıkmaya başlamıştı. Monarşi tek kişinin iktidarı; cumhuriyet, iktidarın seçilmişlerin elinde olması; aristokrasi göreli olarak küçük bir azınlığın iktidarı; demokrasi, halk iktidarı demektir (demokrasi sözcüğü, Grekçede halk iktidarı anlamındadır). Tüm bu farklılaşmalar kölelik döneminde ortaya çıktı. Yine de, aralarındaki bütün farklara karşın, köleci zamanların devleti, ister monarşi olsun ister cumhuriyet, ister aristokratik ister demokratik devlet olsun, köleci bir devletti.

Bütün antik çağ tarihi derslerinde, birer devlet yapısı olarak monarşiyle cumhuriyet arasındaki mücadeleden söz edildiğini duyacaksınız. Oysa olayın özü, kölelerin insan sayılmamasıydı: Yurttaş değil, insan sayılmıyordu köleler. Roma hukuku onları birer eşya olarak görüyordu. İnsanı, onun kişiliğini koruyan öteki yasalar şurada dursun, insan öldürmenin yaptırımlarını belirleyen yasalar bile köleleri kapsamıyordu. Yalnızca köle sahiplerini koruyordu bu yasalar, çünkü yalnızca

onlar her türlü hakka sahip yurttaşlar olarak görülüyordu. İster monarşi olsun ister cumhuriyet: Monarşi, köle sahiplerinin monarşisi; cumhuriyet, köle sahiplerinin cumhuriyetiydi. Bütün haklardan yalnızca köle sahipleri yararlanıyordu. Kölelerse, yasalara göre birer eşyaydı; kölelere istenildiği kadar şiddet uygulanabileceği gibi, öldürülmeleri de suç sayılmıyordu. Köleci cumhuriyetlerin iç yapılanmaları farklıydı: Aristokratik cumhuriyet de vardı, demokratik cumhuriyet de. Aristokratik cumhuriyette ayrıcalıklı küçük bir kesim seçimlere katılabiliyordu. Demokratik cumhuriyette herkes katılabiliyordu seçimlere; ama köleler dışında herkes; yani bütün köle sahipleri. Devlet sorununu en fazla aydınlatan, devletin özünü olanca çıplaklığıyla gösteren, bu yüzden de asla unutulmaması gereken temel nokta budur.

Devlet, bir sınıfın öteki sınıfları baskı altına almasını sağlayan, diğer bütün sınıfları bir sınıfa boyun eğdiren bir makinedir. Bu makine farklı şekillerde olabilir. Köleci bir devlet bir monarşi olabileceği gibi, aristokratik bir cumhuriyet ya da hatta demokratik bir cumhuriyet bile olabilir. Uygulamada yönetim biçimleri birbirinden büyük farklılıklar göstermekle birlikte, işin özü hep aynı

kalıyordu: Kölelerin hiçbir hakları yoktu, onlar hep ezilen sınıftı, insandan sayılmıyorlardı. Aynı durumu feodal devlette de görüyoruz.

Sömürünün biçim değiştirmesi, köleci devleti feodal devlete dönüştürdü. Önemi, anlamı büyük bir olaydı bu. Köleci toplumda kölenin hiçbir hakkı yoktu; köle, insandan sayılmıyordu. Feodal toplumda, köylünün toprağa bağlılığı söz konusuydu. Feodal düzenin en temel özelliği, köylünün toprağa bağlı sayılmasıdır (o dönemde köylülük nüfusun çoğunluğunu oluşturuyordu, kentlerde nüfus pek azdı). Toprak köleliği hukuku, serflik kavramı da buradan gelmektedir. Köylü, belirli günlerde, toprak beyinin kendisine bıraktığı toprakta kendi hesabına çalışabilir, diğer günlerdeyse efendisi için çalışırdı. Sınıflı toplumun özünde bir değişiklik yoktu: Toplum, sınıf sömürüsüne dayanıyordu. Bütün hakları elinde tutanlar, yalnızca toprak sahipleriydi; köylülerinse hiçbir hakkı yoktu. Pratikte köylülerin durumlarıyla köleci devletin kölelerinin durumları arasında fark yok gibiydi. Yine de özgürlüğe kavuşmaları için köylülerin önünde daha geniş bir yol açılmıştı; çünkü toprak kölesi, serf, toprak sahibinin doğrudan malı sayılmıyordu. Zama-

nının bir bölümünü kendi toprağında çalışarak geçirebiliyor, deyim yerindeyse bir ölçüde kendi kendine ait bulunuyordu. Değişimin ve ticari ilişkilerin gelişerek daha geniş ölçekler almasıyla feodal yapı gitgide çözülür, dağılırken, köylülüğün de özgürlük halkaları giderek daha genişledi. Feodal toplum, köleci topluma göre her zaman daha karmaşık yapıda bir toplumdu: Her şeyden önce ticaretin ve sanayinin gelişmesi için büyük olanaklara sahipti ve bu durum, o sıralarda bile kapitalizme yol açabilmişti. Ortaçağda feodal düzen egemendi. Ama burada da farklı devlet biçimleri söz konusuydu: Burada da monarşi ve çok daha cılız bir biçimde görülse de burada da cumhuriyet vardı; ama toplumun egemenleri olarak kabul edilenler yalnızca feodal toprak beyleriydi. Toprak kölesi köylü bütün siyasal haklardan mutlak bir şekilde yoksundu.

Kölelikte de feodalizmde de, küçük bir azınlığın, kuvvete başvurmaksızın büyük çoğunluk üzerinde egemenlik kurabilmesi mümkün değildi. Tarih, ezilen sınıfların baskı ve zulüm düzenlerini devirme girişimleriyle doludur. Köleliğin tarihini okuduğumuzda, kölelikten kurtuluş için verilen savaşların onlarca yıl sürdüğünü öğreniyoruz. Yeri

gelmişken belirteyim, kapitalizmin boyunduruğuna karşı gerçek bir mücadele veren tek parti olan Alman komünistleri, kendilerine Spartakistler adını, iki bin yıl kadar önceki en büyük köle ayaklanmalarından birinin önde gelen kahramanlarından Spartaküs'ün adından almışlardır. Tümüyle köleliğe dayanan ve gücüne güç yetmez gibi görünen Roma İmparatorluğu, silahlanarak Spartaküs'ün önderliği altında büyük bir ordu oluşturan kölelerden darbe üstüne darbe yiyerek büyük sarsıntılar yaşamıştır. Sonunda köleler yenilmişler, yakalanarak sahipleri tarafından işkenceden geçirilmişlerdir. Sınıflı toplumların bütün tarihi bu türden iç savaşlarla doludur. Ben demin bu iç savaşların kölelik döneminde yaşanmış en büyüklerinden birini örnek verdim burada. Feodalizm dönemi de baştan sona bu türden köylü ayaklanmalarıyla doludur. Örneğin Almanya'da Ortaçağ'da köylülerin toprak beylerine karşı başkaldırıları geniş boyutlar kazanarak iki sınıf arasında -toprak sahipleri ve köylülük- bir iç savaşa dönüştü. Hepiniz Rusya'da köylülerin toprak sahiplerine karşı ayaklanmalarının benzer pek çok örneğini biliyorsunuz.

Egemenliklerini sürdürebilmek, iktidarlarını koruyabilmek, büyük bir halk kesimini kendileri-

ne bağlı ve boyun eğer durumda tutabilmek için toprak sahipleri, insanları belli yasalar ve kurallarla bağlayacakları bir aygıta sahip olmak zorundaydılar. Tüm bu yasalar, düzenlemeler esasta tek bir şeye, toprak sahiplerinin toprak kölesi köylüler üzerindeki iktidarlarının sürmesini sağlamaya yönelikti. Rusya'da ya da hâlâ feodal düzenin egemen olduğu geri kalmış Asya ülkelerinde devletin biçimi değişse ve monarşi ya da cumhuriyet olsa da, burada sözü edilen iktidar aracı feodal devletti. Devlet monarşi olduğunda tek kişinin iktidarı söz konusuyken, cumhuriyette, feodal toplum içinden seçilmiş toprak sahiplerinin şu ya da bu ölçüde katılımlarıyla gerçekleşen bir iktidar söz konusuydu. Feodal toplumda öyle bir sınıfsal bölünme vardı ki, toplumun en büyük kesimi, -toprak kölesi köylüler, serfler- bir avuç denilebilecek kadar küçük bir azınlığa, toprak sahiplerine, her bakımdan bağımlı durumdaydılar.

Ticaretin ve mal değişiminin gelişmesi yeni bir sınıfın, sermayedarlar sınıfının gelişmesiyle sonuçlandı. Sermayenin doğuşu, orta çağ sonlarında, Amerika'nın keşfedilmesinden sonra dünya ticaretinde muazzam başarıların kaydedilmesiyle, değerli metaller birikiminin büyümesiyle, altının

ve gümüşün değişim aracı olmasıyla ve para dolaşımının aynı ellerde büyük zenginliklerin birikmesi olanağını sağlamasıyla gerçekleşti. Gümüş ve altın, bütün dünyada zenginlik simgesi olarak kabul edildi. Toprak sahipleri sınıfının ekonomik gücü azalırken, yeni sınıfın, sermayenin temsilcilerinin gücü büyüdü. Ve toplum yeniden yapılandı. Bu yeni yapılanmada bütün yurttaşlar sözde birbirine eşitti; toplumdaki eski, köle sahipleri-köleler bölünmesi ortadan kalkmıştı; kimin ne tür sermayesi (yani özel mülkiyet hukukuna dayalı toprak sahibi mi, yoksa emek gücünden başka hiçbir şeyi olmayan bir yoksul mu) olduğuna bakılmaksızın, yasalar önünde herkes eşitti. Yasalar herkesi aynı şekilde koruyordu; mülkü olmayan, emek gücünden başka hiçbir şeyi olmayan, giderek yoksullaşan, her şeyini kaybederek proleterlere dönüşenlerin kötü niyetli kalkışmalarına karşı, mülkü ve mülk sahiplerini koruyordu.

Böyledir kapitalist toplum.

Bunun ayrıntılarına girmeyeceğim. Parti programını ele aldığınızda bu konuya dönecek ve kapitalist toplumun karakteristik özelliklerinin neler olduğunu göreceksiniz. Kapitalist toplum, eski toprak köleliği düzenine, feodalizme özgürlük

sloganıyla karşı çıktı. Ne var ki bu, mülk sahipleri için bir özgürlüktü. Feodal düzen XVIII. yüzyıl sonları, XIX. yüzyıl başlarında –Rusya'da biraz daha geç: 1861 yılında– yıkılınca, feodal devletin yerini, "bütün halka özgürlük" sloganını yükselten, bütün halkın iradesini temsil ettiğini öne süren ve bir sınıf devleti olduğunu yadsıyan kapitalist devlet aldı. Ve bu noktada tüm halkın özgürlüğü için savaşan sosyalistlerle kapitalist devlet arasında, Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin yaratılmasına yol açan ve bütün dünyayı kapsamakta olan bir mücadele başladı.

Dünya sermayesine karşı başlatılan mücadeleyi anlamak için, kapitalist devletin özünü kavramak için, kapitalist devletin feodal devlete karşı özgürlük sloganıyla savaşa girdiğini hatırlamak gerekir. Feodalizmin ortadan kalkışı, kapitalist devlet temsilcileri için özgürlük anlamına geliyordu; toprak köleliği düzeninin yıkılması ve köylülerin kurtulmalık karşılığı satın aldıkları toprakların tam mülkiyetine ya da obrok[2] karşılığı kısmi mülkiyetine sahip olma imkânına kavuşmaları da onların amacına hizmet etti. Nasıl

2 Obrok – (Rusça) Rusya'da, toprak köleliği döneminde dışarıda bir işte çalışan köylünün, bağlı olduğu toprak sahibine ya da devlete yaptığı ayni ya da nakdi ödenti. *–çev.*

oluşmuş, ne yolla edinilmiş olursa olsun mülkiyeti koruyan ve kutsayan devletin de mülkiyetin kökenine, ne yolla elde edildiğine aldırış ettiği yoktu; çünkü devlet özel mülkiyet üzerine kurulmuştu. Günümüzün tüm uygar devletlerinde köylüler özel mülk sahiplerine dönüştüler. Toprak sahibinin toprağının bir bölümünü köylüye bırakması durumunda bile devlet toprağın parasını ödeyerek toprak sahibini ödüllendiriyor, özel mülkiyeti koruyordu. Özel mülkiyet bütünüyle benim korumam altında der gibiydi sanki devlet. Her biçimde özel mülkiyeti koruyan, destekleyen, ona arka çıkan devlet, bu mülkiyet hakkını bütün tüccar, sanayici ve imalatçılara tanıyordu. Ve özel mülkiyete dayalı, sermaye iktidarına dayalı, mülksüz işçilerin ve emekçi köylü yığınlarının bütünüyle boyun eğdirilmesine dayalı bu toplum, kendisinin özgürlüğü temel alan bir toplum olduğunu söyleyebiliyordu! Toprak köleliği düzenine karşı mücadele ederek mülkiyet özgürlüğünü ilan eden bu toplum, özellikle de devletin güya artık bir sınıf devleti olmaktan çıkmasıyla övünüyordu.

Oysa devlet eskiden olduğu gibi, yoksul köylülüğün ve işçi sınıfının baskı altında tutulmasına

yardımcı olan bir aygıttı; özgürlük, görünüşteydi. Genel oy hakkını ilan eden devlet, savunucularının, vaizlerinin, bilimcilerinin ve felsefecilerinin ağızlarından bir sınıf devleti olmadığını açıkladı. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri'nin kendisine karşı savaşmaya başladığı şu anda bile bizi özgürlükleri ayaklar altına alan, birilerinin zorla ötekileri baskı altında tuttuğu bir devlet kurmakla suçlayıp, kendilerinin bütün halkı temsil eden, demokratik bir devlet olduklarını söylüyorlar. Şimdi bütün dünyada sosyalist devrim başlamış ve devrim bazı ülkelerde başarıya ulaşmış ve dünya sermayesine karşı verilen savaş büsbütün sertleşmişken, anlam ve önemi çok daha büyüyen devlet sorunu deyim yerindeyse tüm siyasal sorunların odak noktası haline gelmiş, çağdaşlığa ilişkin tüm tartışmaların en duyarlısı olmuştur.

Rusya'da ya da daha uygar başka herhangi bir ülkede hangi partiyi alırsanız alın, tüm siyasal tartışmaların, görüş ayrılıklarının, düşünce çarpışmalarının devlet kavramı çevresinde döndüğünü göreceksiniz. Kapitalist bir ülkede, demokratik bir cumhuriyette, özellikle de İsviçre ya da Amerika gibi en özgür, en demokratik cumhuriyetlerde devlet ulusal iradenin temsilcisi ve halkın ortakla-

şa aldığı bir kararın ifadesi vb. midir, yoksa devlet bu ülkelerin kapitalistlerinin işçi sınıfı ve köylülüğü egemenlikleri altında tutmalarını sağlayan bir makine midir? Günümüzde bütün dünyada yürütülmekte olan tüm siyasal tartışmalar hep bu temel soruna ilişkindir. Bolşeviklik için söylenenler neler? Burjuva basını Bolşeviklere sövüp sayıyor. Bolşeviklere karşı yürütülmekte olan suçlamaları yinelemeyen, Bolşeviklerin "halk iradesini tanımayan bir güruh" olduğu teranesini yinelemeyen tek bir gazete bulamazsınız. Bizim Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler, saflıklarından (belki de saflıklarından değil... ya da evet saflıklarından, ama hani, hırsızlıktan beter denilen türdeki saflıklarından), Bolşeviklerin özgürlük ve halk iradesini tanımadıkları ve bu değerleri ayaklar altına aldıkları suçlamasının mucidinin, kaşifinin kendileri olduğunu sanıyorlarsa, gülünç bir biçimde yanılıyorlar. Günümüz zengin ülkelerinde yayınlanan, dağıtımları için onlarca milyon harcanan ve onlarca milyonluk baskılarında burjuva yalanlarını ve emperyalist politikaları yayan bütün büyük gazeteler içinde tek bir gazete yoktur ki, Amerika, İngiltere ve İsviçre'nin halk iktidarına dayalı ileri devletler olduğu, Bolşevik cumhuriyetininse

özgürlüğün ne olduğunun bilinmediği bir haydutlar devleti olduğu, Bolşeviklerin zaten halk iktidarı düşüncesine karşı çıktıkları, hatta işi Kurucu Meclis'i dağıtmaya kadar vardırdıkları şeklindeki Bolşevizm karşıtı bildik yaveleri tekrarlayıp durmasın. Bolşeviklere yönelik bu korkunç suçlamalar bütün dünyada yinelenip durmaktadır. Bu suçlamalar bizi doğrudan "Devlet nedir?" sorusuna götürüyor. Bu suçlamaları derinlemesine kavrayabilmek, bilinçle değerlendirebilmek ve bunlara ilişkin olarak kulaktan dolma, yarım ağız, mış mış'lı bilgilerle değil, sağlam, kanıtlara dayalı değerlendirmelerde bulunabilmek için, devletin ne olduğunu olanca açıklığıyla anlamamız gerekir. Bu noktada önümüzde türlü türlü kapitalist devletle, onları savunmak için savaş öncesi yaratılmış türlü türlü öğreti var. Soruyu doğru yanıtlayabilmek için tüm bu öğretilere, düşüncelere eleştirel yaklaşabilmeliyiz.

Engels'in *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni* adlı kitabının size çok yardımcı olacağını daha önce de söylemiştim. Burada altı çizilen şey şudur: Toprak ve üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin olduğu, sermaye egemenliğinin olduğu her devlet, ne kadar demokratik olursa olsun,

kapitalist bir devlettir, işçilerle yoksul köylülüğe boyun eğdirmek için kapitalistlerin ellerindeki bir makinedir; genel oy hakkı, Kurucu Meclis, parlamento... bunların tümü bir tür bono gibi, işin özünü değiştirmeyen biçimsel şeylerdir.

Devletin farklı egemenlik biçimleri olabilir: Sermaye, gücünü, şu yapılanışında bir biçimde, bu yapılanışında bir başka biçimde gösterebilir; ama işin özü değişmez ve iktidar hep sermayenin elinde kalır: Oy hakkı ya da öteki haklar varmış-yokmuş, cumhuriyet demokratikmiş-değilmiş, bir önemi yoktur; hatta cumhuriyet ne kadar demokratikse, sermayenin egemenliği de o denli hayasız ve kabadır. Dünyanın en demokratik ülkelerinden biri, Amerika Birleşik Devletleri'dir. 1905'ten sonra orada bulunanların da iyi bilecekleri gibi sermayenin, bir avuç milyarderin tüm toplum üzerinde kurduğu egemenlik dünyanın hiçbir ülkesinde Amerika'da olduğu denli kaba ve kör kör parmağım gözüne değildir. Sermaye varsa, onun tüm toplum üzerinde kurduğu egemenlik de vardır ve hiçbir demokratik cumhuriyet, hiçbir oy hakkı işin özünü değiştiremez.

Demokratik cumhuriyet ve genel oy hakkı, feodal düzene göre çok büyük bir ilerlemeydi. Çün-

kü bu iki gelişme, proletaryaya, birleşmesini ve saflarını sıkılaştırmasını, böylece sermayeye karşı verdiği sistematik savaşta düzgün ve disiplinli saflar oluşturması olanağını sağladı. Kölelik düzeninin köleleri şurada dursun, feodalizmin toprak köleleri, serfler için böyle bir durum, hatta çok uzaktan da olsa bunu anıştırabilecek bir durum söz konusu değildi. Hepimiz artık biliyoruz ki köleler ayaklandılar, isyanlar, iç savaşlar çıkardılar, ama hiçbir zaman bilinçli bir çoğunluk, mücadelelerini yönetecek bir parti oluşturamadılar, tam olarak neyi amaçladıklarını açık seçik kavrayamadılar, hatta tarihin en devrimci anlarında bile hep egemen sınıfların elinde bir alet oldular. Burjuva cumhuriyeti, parlamento, genel oy hakkı... tüm bunlar, toplumun dünya ölçeğindeki gelişmesi açısından muazzam bir ilerleme demektir. İnsanlık kapitalizme doğru yürümüş ve yalnızca kapitalizm, barındırdığı kent kültürüyle, ezilen proleterler sınıfına kendini algılamak, kendi bilincine varmak, dünya işçi sınıfı hareketini yaratmak, tüm dünyada örgütlenmiş milyonlarca işçiyi, siyasal partilerde, yığınların mücadelesini bilinçle yöneten sosyalist partilerde örgütlemek olanağını vermiştir. Parlamentarizm, seçimler, oy

hakkı gibi gelişmeler olmasaydı, işçi sınıfının bu gelişimi de olamazdı. Tüm bunların geniş yığınların gözünde bu denli büyük bir önem ve anlam kazanması bu nedenledir. Kırılmanın, köklü değişimin zor görünmesi de bu nedenledir. Devletin özgür olduğu ve herkesin hak ve çıkarlarını savunmakla görevli olduğu şeklindeki burjuva yalanını, yalnızca bilinçli ikiyüzlüler, bilim insanları, papazlar değil, eski önyargıları içtenlikle yineleyen ve eski kapitalist toplumdan sosyalizme geçişi bir türlü kavrayamayan yığınla başka insan da destekliyor, savunuyor. Yalnızca burjuvaziye doğrudan bağlı insanlar değil, yalnızca sermayenin boyunduruğu altında bulunan ya da sermayenin satın aldığı insanlar değil -ki her türden bilim insanı, sanatçı, din adamı vb. gibi sermayenin hizmetinde olan sayısız insan vardır-, basitçe burjuva özgürlükleri denilen hurafelerin etkisi altında bulunan sıradan insanlar bile, dünya ölçeğinde başlatılan Bolşeviklik karşıtı kampanyaya destek verdiler. Çünkü daha kuruluşu sırasında Sovyet Cumhuriyeti bu burjuva yalanına şiddetle karşı çıktı ve şunu açıkça vurguladı: Devletinizin özgür olduğunu söylüyorsunuz; gerçekteyse, özel mülkiyet oldukça, devletiniz demokratik bir

cumhuriyet de olsa, sermaye sahiplerinin elinde işçileri ezmeye yarayan bir makineden başka bir şey değildir ve devlet ne kadar özgürse, bu olgu da o kadar net açığa çıkar. İsviçre ve Amerika Birleşik Devletleri bunun örnekleridir. Sermaye hiçbir yerde bu ülkelerde olduğu kadar hayasız ve acımasız değildir ve bu gerçek hiçbir yerde bu ülkelerde olduğu kadar kör kör parmağım gözüne değildir. Demokratik cumhuriyetler olmalarına karşın, üzerlerine sürdükleri onca albenili boyalara karşın, emek demokrasisi ve tüm yurttaşların eşitliği üzerine bütün söylemlerine karşın bu böyledir. İsviçre ve Amerika'da sermaye egemendir; karşımızdaki gerçeklik budur; ve işçilerin, durumlarında ciddi birtakım iyileştirmeler yapma konusundaki her girişimleri bu ülkelerde hemen iç savaş karşılığı görmektedir. Bu ülkelerde düzenli bir ordu yoktur, asker sayısı da pek azdır: İsviçre'de milisler vardır ve her İsviçreli evinde silah bulundurur. Amerika'da ise son zamanlara dek düzenli bir ordu yoktu; bu yüzden de bir grev olduğunda burjuvazi kendisi silahlanır, asker kiralar ve grevi bastırır. Ve hiçbir yerde işçi hareketlerinin bastırılması İsviçre ve Amerika'da olduğu kadar acımasız olmaz ve hiçbir ülkenin

parlamentosunda sermayenin etkisi bu ülkelerde olduğu kadar güçlü hissedilmez. Sermaye ve borsa her şeydir; parlamento ve seçimlerse yalnızca birer kukla, oyuncak. Ama işçiler her şeyi gitgide daha açık görmeye başlıyor ve Sovyet [şûra] iktidarı fikri giderek daha yaygınlaşıyor, özellikle de geçtiğimiz günlerde yaşadığımız, ortalığın mezbahaya döndüğü kanlı kırımdan sonra. İşçi sınıfı için giderek daha bir açıklık kazanan bir gerçeklik söz konusu: zorunlu bir savaş bekliyor işçi sınıfını; kapitalistlere karşı vereceği amansız, acımasız bir savaş.

Bir cumhuriyet, üzerine hangi örtüleri örterse örtsün, hatta isterse cumhuriyetlerin en demokratiği olsun, bu eğer bir burjuva cumhuriyetiyse ve toprak, fabrikalar özel mülkiyetin elindeyse ve özel sermaye bütün toplumu ücretli kölelik altında tutuyorsa, yani bu cumhuriyette bizim parti programında ve Sovyet anayasasında yer verilen hususlar hayata geçirilmiyorsa, bu devlet, birilerinin ötekileri ezmesine yarayan bir makinedir. Ve biz bu makineyi, sermaye iktidarını devirecek sınıfın ellerine vereceğiz. Biz devletin genel eşitlik demek olduğu şeklindeki bütün eski hurafeleri reddedeceğiz. Zira bu bir yalandır: Sömürü varsa, eşitlik

olamaz. Toprak sahibi, işçiye; aç, toka eşit olamaz. Adına devlet denen ve önünde insanların bunun tüm halkın ortak iktidarı demek olduğu şeklindeki eski masallara inanarak kör inana dayalı bir saygıyla durdukları makineyi proletarya kaldırıp atacak ve bu bir burjuva yalanıdır diyecek. Biz bu makineyi kapitalistlerin elinden zorla aldık. Ve biz, aldığımız bu makineyle, bu sopayla sömürüyü paramparça edeceğiz. Ve ancak dünyanın hiçbir yerinde sömürü ve sömürme olanağı kalmadığında; toprak sahibi ve fabrika sahibi kalmadığında, patlayana dek tıkınanların karşısında açlıktan kıvrananlar kalmadığında... ve bunların bir daha var olmalarının olanağı da kalmadığında, bu makineyi hurdaya çıkaracak, parçalanmaya terk edeceğiz. O zaman devlet de olmayacak, sömürü de. Komünist Partimizin konuya ilişkin görüşü budur. Sonraki derslerimizde bu konuya, hem de pek çok kez, döneceğimizi umuyorum.

EK:

Cepheye Yollanan Sverdlovsk Üniversitesi Öğrencilerine Sesleniş

24 Ekim 1919

Yoldaşlar! Biliyorsunuz bugün burada aranızdan birçok arkadaşın bir Sovyet okulunu bitirişlerini kutlamak için toplandık. Ancak toplantımızın bir başka nedeni de, okullarını bitiren arkadaşlarınızın yaklaşık yarısının, cephede savaşmakta olan askerlere yepyeni, sıra dışı ve çok önemli bir yardımda bulunabilmek için cepheye gitme kararı almış olmalarıdır.

Yoldaşlar! Yeterli sayıda aydın ve deneyimli yoldaşa sahip olamayışımızın, kentlerde, ama özellikle de kırsal kesimde, yönetimimize ne büyük zorluklar yaşattığını hepimiz çok iyi biliyoruz. Yine çok iyi biliyoruz ki, Petrograd, Moskova, İva-

novo-Voznesensk ve öteki kentlerin ilerici işçileri –inanılmaz ağır koşullar altında ülke yönetmenin, işçilerle köylülerin birleşmesini sağlamanın ve bu birlikteliği yürütüp yönetmenin tüm ağırlığını bugüne dek omuzlarında taşımış olan o ilerici yoldaşlarımız– Sovyet Cumhuriyetini savunma konusunda kendilerinden istenen ve kimi zaman insanüstü çaba isteyen işleri yerine getirmekten bitip tükenmişlerdir. Bu bakımdan, örgütlenmiş, safları sıklaştırmış ve hâlâ var olan devasa eksiklerimizi giderme ve onları yönetme bilincine ermiş olarak harekete geçebilmek için burada birkaç yüz işçi ve köylüyü toplayabilmenin, onlara burada birkaç ay boyunca sistemli bir şekilde Sovyet bilgileri alma olanağı sağlamış olmanın bizim için değeri o denli büyüktür ki, şu anki mezunların yaklaşık yarısını cepheye yollama kararını almamız gerçekten hiç kolay olmamıştır. Uzun tereddütlerden sonra ve istemeye istemeye alınmış bir karardır bu. Ama cephedeki gelişmeler, bize seçme hakkı bırakmıyordu. Bu bakımdan, burada, yönetim ve inşa işlerinde büyük yardımları dokunabilecek çok sayıda yoldaşımızın daha gönüllü olarak cepheye gitme kararı almaları, başka hiçbir çıkış yolu kalmamış olmasının dayattığı zorunlu bir sonuçtur.

Yoldaşlar! Bu zorunluluğun ne denli ertelenemez olduğunu gözünüzde daha iyi canlandırabilmeniz için, izninizle, değişik cephelerde durumumuzun ne olduğu üzerinde kısaca durmak istiyorum.

Düşmanın daha önce kendi adına büyük umutlarının olduğu pek çok cephede, tam tersine, durum kesin bir biçimde bizim lehimize gelişmekte, hatta bütün belirtiler, buralarda son ve kesin zaferin bizim olduğunu göstermektedir. Kuzey cephesinde Murmansk'a gerçekleştirdiği saldırıdan düşman büyük yararlar sağlayacağı beklentisi içindeydi, ki bildiğiniz gibi bu saldırı için İngilizlerin uzun süre önce oluşturdukları mükemmel silahlanmış muazzam bir silahlı güç söz konusuydu ve yine bildiğiniz gibi yiyecek ve mühimmat sıkıntısından dolayı bizim için savaşmak inanılmaz ölçüde güçleşmişti. İşte tam da İngiliz ve Fransız emperyalistleri adına göz kamaştırıcı sonuçların beklendiği bu cephede, bu koşullar altında, düşmanın bütün saldırıları son ve kesin bir şekilde çökertildi. İngilizler, birliklerini geri çekmek zorunda kaldılar. Ve biz şu anda İngiliz işçilerinin Rusya'yla savaşmak istemedikleri gerçeğinin mükemmel bir şekilde doğrulanışına tanık oluyoruz.

Hatta, ülkeleri henüz bir devrim savaşından çok uzak olmasına karşın İngiliz işçilerinin, Rusya topraklarındaki askerlerini çekmesi için açgözlü, soyguncu hükümetlerini etkileyebildiklerini görüyoruz. Bütün koşullar düşmandan yana olduğu için bizim açımızdan en tehlikeli cephelerden biriydi burası. İngilizler Murmansk'tan deniz yoluyla çekilmek zorunda kaldılar; orada kalan az sayıdaki Rus beyaz muhafızın, takdir edersiniz ki, bizim için ciddi hiçbir anlamı yoktur.

Bir başka cepheye, Kolçak cephesine geçelim. Bildiğiniz gibi Kolçak güçleri Volga'ya saldırıya geçince kapitalist Avrupa basını telaşla atılıp tüm dünyaya Sovyet iktidarının çöktüğünü, Kolçak'ın Rusya'nın yeni yöneticisi olduğunu duyurmaya girişti. Ama zaferine ilişkin şeref beratı henüz Kolçak'ın bile eline ulaşmadan, birliklerimiz onu Sibirya'ya doğru püskürterek bildiğiniz gibi Petropavlovsk ve İrtiş'e ulaştılar. Bunun üzerine Kolçak elindeki güçleri, başlangıçtaki hesaplarından farklı bir biçimde bölmek zorunda kaldı. Bu kez de bizim geri çekilmemiz gerekiyordu, çünkü yörenin işçi ve köylüleri seferber olmakta geç kalmışlardı. Ama Kolçak'ın cephe gerisinden aldığımız haberler, bize orada tam bir bozgun havası yaşandığını

söylüyor; ufacık çocuklardan beli bükük köylülere dek bütün halkın onlara karşı direnç göstermesi, baş kaldırması da cabası. Böylece, Kolçak güçlerinin son kalelerinin de yıkılmak üzere olduğu bir evreye giriyoruz; tamamlanmakta olan bu bir yıllık devrim süresi içinde, burjuva hükümetle gerçekleştirilen yeni bir uzlaşmanın sonucu olarak Eser'lerle Menşeviklerden de gördüğü yardımlarla tüm Sibirya Kolçak'ın egemenliği altındaydı. Bildiğiniz gibi Kolçak, tüm Avrupa burjuvazisinden yardım görmüştür. Yine bildiğiniz gibi Kolçak, Sibirya hattını Polonyalılar ve Çeklerle birlikte savunmuştur; ayrıca İtalyanlar vardır burada, Amerikalı gönüllü subaylar vardır. Devrimimizi durduracak, sekteye uğratacak herkes Kolçak'ın yardımına koşmuştur. Yine de yerle bir oldu bu ittifak; çünkü bütün öteki kesimlerden çok daha az inceledikleri için komünizmin bütün öteki kesimlerden çok daha az etkisi altında kalan köylülük, özellikle de Sibirya köylüsü Kolçak'tan öyle bir ders aldı, öyle bir uygulamalı karşılaştırma yapma fırsatı buldu ki (köylü her zaman uygulamalı karşılaştırmayı sever), biz artık rahatça şunu söyleyebiliriz: Kolçak, sanayi merkezlerinden en uzak bölgelerde, kendilerini yandaş olarak kazanabil-

memizin neredeyse olanaksız olduğu milyonları, Sovyet iktidarının yandaşı yaptı. Kolçak egemenliğinin sonu bu oldu ve bizim de durumumuzu bu cephede olabildiğince sağlam, güvende görmemizin nedeni bu.

Batı cephesinde Polonyalıların saldırılarının sona yaklaşmakta olduğunu görüyoruz. Bildiğiniz gibi Polonyalılar, kendilerinin çarlık Rusyasının zorbalığına duyduğu eski nefreti körükleyen, Polonya işçileri ve köylülerinin –böyle bir nefreti yüz kat daha çok hak eden– toprak beyleri ve çarlardan nefret edecek yerde Rus işçileri ve köylülerinden nefret etmelerini sağlamaya çalışan, Bolşeviklerin Rus şovenistlerinden hiçbir farkının olmadığı, onların da Polonya'yı işgal düşleri içinde olduğu propagandasını yapan İngiltere, Fransa ve Amerika'dan sürekli yardım aldı. Bu yalan bir süre başarılı da oldu. Ama yalanın geçerli olduğu süre içinde, Polonya birliklerinde çözülmelerin başladığına ilişkin elimizde veriler olduğunu da belirtmeliyim. Ve komünizme sempatisinin olduğunu hiç kimsenin hiçbir şekilde öne süremeyeceği Amerika'dan gelen haberler, Polonyalı köylüler arasında 1 Ekim'e kadar savaşın ne olursa olsun bitmesi taleplerinin giderek

daha gür bir sesle dile getirilmekte olduğunu, bizdeki Menşeviklerin ve Eser'lerin karşılığı olan Polonyalı sosyal şovenistlerin (PPS) en milliyetçi kesimlerinin de, hükümetlerine karşı giderek güçlenen bir direnç göstererek köylülerin bu tavrını desteklediklerini doğrulamaktadır. Zaman içinde Polonyalıların ruh hallerinde ciddi değişiklikler oldu.

Gelelim son iki cepheye, Petrograd ve Güney cephelerine. Bunlar, durumun en ciddi olduğu cephelerdir. Bütün belirtiler, düşmanın bu cephelerde kalan son gücünü toplayarak son hamlesine hazırlanmakta olduğunu gösteriyor. İngiliz savaş bakanı Churcill ile kapitalistlerin partisinin, Sovyet Rusya'nın işini bir hamlede bitirebilecek güce ve olanağa sahip olduklarını göstermek adına Petrograd'a karşı böyle bir askerî maceraya giriştiklerine, İngiliz basınının da bu macerayı, şovenistlerin ve Churcill'in, halkın büyük çoğunluğunun açık isteğine aykırı bir şekilde geliştirdikleri bir son hamle olarak değerlendirdiğine ilişkin sağlam bilgiler bulunmaktadır.

Petrograd'a yönelik bu saldırıyı, Denikin'e yardım önlemi olarak görebiliriz. Petrograd cephesindeki durumdan vardığımız bir yargı bu.

Bildiğiniz gibi, hem Letonya, hem Litvanya, hem de Estonya hükümetleri, barış görüşmelerine başlama önerimizi kabul ettiklerini bildirmişlerdir. Doğal olarak bu son haberler askerlerimizin içine kuşku düşürmüş, onlarda savaşın bitmekte olduğuna ilişkin bir umut uyandırmıştır. Oysa bu sırada gemilerinden arta kalanları toplayan İngiltere, mükemmel teknik donanıma sahip birkaç bin beyaz muhafızı bu gemilere bindirmiştir. Ancak, halkı yalanlarıyla uyutmadan bu gemileri üzerimize yollayabilmesi olanaksızdır, çünkü İngiltere ve Fransa'da bu gemilere askerî malzeme yüklenmesi girişimleri başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Çünkü liman işçileri grev ilan ederek, Sovyet Rusya'ya yok edici silah ve mühimmat sevkiyatına izin vermeyeceklerini açıklamışlardır. Ve İngiliz emperyalistleri, kendi halklarını aldatarak, bu silah ve mühimmatı başka ülkelerden sağlamışlardır. O bakımdan bu adamların Sovyet Rusya'ya birkaç yüz ya da bin beyaz subay sokmalarında şaşılacak bir yan yok. İngiltere'de bu beyaz subayların tutuldukları kamplar var. Bunları burada besliyorlar ve Rusya'ya bir saldırı için eğitiyorlar. Sonra da bunun Bolşevik terörüyle çıkmış bir iç savaş olduğunu öne sürüyorlar. Eskiden Rus tutsaklarıy-

la dolu olan kamplar şimdi beyaz subaylarla dolu. Biz Litvanya ve Letonya'dan ateşkes beklerken, bu kuvvetleri Petrograd cephesine süren düşmanın ilk günlerde büyük başarılar elde etmesinin de nedeni budur. Petrograd cephesinde bir dönüm noktasında bulunduğumuzu artık biliyorsunuz. Zinovyev'in ve Trotskiy'nin açıklamalarından da bildiğiniz gibi, sayı azlığımız giderilmiş, daha önce görülen istikrarsızlıklar sona ermiş ve birliklerimiz düşmana saldırmaya başlamışlardır. Üstelik inanılmaz engelleri aşarak, en gözükara, en kudurmuşçasına bir direnişin üstesinden gelerek gerçekleşen bir saldırıdır bu. Bu çarpışmaları öteki cephelerdeki çarpışmalardan ayıran şey, bunların inanılmaz ölçüde acımasız oluşudur. Trotskiy yoldaş geçenlerde Petrograd'dan bana telefonla şu bilgileri verdi: Bu yakınlarda ele geçirdiğimiz Detskoe Selo'da[3], beyaz muhafızlarla hâlâ orada olan az sayıdaki burjuva, mevzilendikleri evlerden

3 1918'den önceki adı "Tsarskoe Selo" (= "Çar Köyü"), 1918-1937 arası "Detskoe Selo" (= "Çocuk Köyü"), 1937'den sonraki adı "Puşkin" – Sankt Petersburg'a bağlı, büyük Rus ozanı Puşkin'in de doğduğu ve 1937'de, öldürülüşünün 100. yıldönümünde, adının verildiği, bugünkü nüfusu 100 bin dolayında olan bir yerleşim merkezi. Çarlık döneminden kalma önemli sarayların ve Rusya Federasyonu'nun en önemli bilim, kültür, eğitim ve askerî sanayi komplekslerinin yer aldığı merkez. *–çev.*

canlarını dişlerine takarak direnmeye devam etmekteymiş; düşman, önceki savaşların hiçbirinde görülmedik bir direniş gösteriyormuş. Buranın bir kırılma noktası olduğunun, bu çarpışmalarla tüm savaşın kaderini belirleyecek bir süreçten geçildiğinin, yardıma ihtiyacı olan Denikin'in üzerine yürümekte olan kuvvetlerimizin ne olursa olsun bundan alıkonulması gerektiğinin düşman da farkında. Ancak şunu, herhalde, kesinlikle söyleyebiliriz ki, düşman amacına ulaşamamıştır. Petrograd'a yardım için ulaştırabildiğimiz her şeyi Güney cephesinden sağladık ve bunu da orada en küçük bir zafiyet yaratmamaya özen göstererek yaptık. Petrograd cephesindeki hiçbir birlik, oraya Güney cephesinden nakledilmemiştir. Şu anda adım adım yaklaşmakta olduğumuz ve kuşkusuz elde edeceğimiz zafer, toprak beylerine ve emperyalistlere karşı verdiğimiz savaşın sonucunu belirleyecek olan Güney cephesinde en küçük bir zayıflık ve gevşeme yaratmadan gerçekleştirilecektir. Zira savaşın sonucu orada, Güney cephesinde belirlenecektir ve bunun için çok beklememiz de gerekmeyecektir.

Yoldaşlar, bildiğiniz gibi Güney cephesinde düşman, kendi ayrıcalıkları için çarpışan Kazak-

lardan güç almaktadır. Diğer yandan, burada savaşı daha çok gönüllü ordularının yürüttüğünü görüyoruz; bunlar, kendi sınıfsal çıkarları, yani toprak beyleri ve kapitalistler iktidarını yeniden kurmak için mücadele eden ve bize karşı inanılmaz bir kin ve öfkeyle dolu olan insanlardır. O bakımdan da burada bir ölüm kalım savaşı vermemiz gerekiyor. Burada da tıpkı Kolçak örneğindeki gelişmelere tanık oluyoruz: Başlangıçta büyük zaferler elde etti Kolçak; ama çarpışmalar geliştikçe, kendisinin ana gücünü oluşturan subay ve bilinçli kulak[4] safları seyrekleşti ve o da boşalan bu yerleri daha çok işçi ve köylüyle doldurmak zorunda kaldı. Özveri nedir bilmeyen bu insanlar, kendi başlarına bir şey gelsin istemezler, ateşe hep başkalarını sürerler; örneğin işçiler canlarını tehlikeye atmalıdır, onların çıkarları için. Kolçak, ordusunu büyütmek zorunda kaldığında, bu iş, yüz binlerin bizim saflarımıza geçmesiyle sonuçlandı. Kolçak'tan kaçan Beyaz muhafız ve Kazak subayları, Kolçak'ın Rusya'yı toptan ve perakende olarak satışa çıkardığı kanaatine vardıklarını söyleyerek, Bolşevik görüşleri benimsememelerine karşın Kızılordu saflarına katıldılar. Kolçak'ın sonu böyle

4 Kulak – Zengin köylü, büyük toprak sahibi, toprak burjuvası. *–çev.*

geldi, Denikin'i de aynı son bekliyor. Bugünkü akşam gazetelerine bakarsanız Denikin'in cephe gerisinde ayaklanmalar başladığını okuyabilirsiniz: Ukrayna cayır cayır yanıyor. Kafkasya'da süren çarpışmalara ilişkin olarak da elimizde taze bilgiler var: tam bir umutsuzluğa düşen ve ölümüne bir atılışla Şkuro[5] birliklerine ağır kayıplar verdiren dağlılar, Kazak birliğinin elindeki bütün tüfek ve mühimmata el koydular. Dün dinlediğimiz yabancı bir radyo istasyonunda, elindeki en seçme birlikleri savaşa sürmek zorunda kalan Denikin'in çok zor durumda olduğu isteksizce de olsa itiraf ediliyordu: Denikin zor durumdaydı, çünkü Ukrayna yanıyordu ve Kafkasya'da birbiri ardınca isyan ateşleri tutuşuyordu. Denikin'in nesi var nesi yoksa her şeyini riske atacağı an gelmiş bulunuyor. Orel yakınlarında düşman "Kornilov Birlikleri" adı verilen en seçme askerlerini cepheye sürdü. Bunların üçte birini, en karşı devrimci, işçilere ve

5 Şkuro - Kuban kazaklarından, 32 yaşında general olan ve Güney cephesinde Kızılordu'ya kök söktüren süvari birliği komutanı. Yenilginin ardından Avrupa'ya kaçtı. Paris'te ve Berlin'de sirklerde at cambazlığı yaptı, sessiz filmlerde oynadı. İkinci Dünya Savaşında, Alman generali üniformasıyla Sovyetlere karşı Hitler orduları safında çarpıştı. Bolşeviklere karşı şeytanla bile işbirliği yaparım sözü onundur. 1945'te Avusturya sınırları içinde ele geçirildi. 1947'de Moskova'da vatana ihanet suçundan yargılanarak idam edildi. *-çev.*

köylülere karşı en nefret dolu, büyük toprak mülkiyetine dayalı iktidarlarını en gözükara biçimde savunan, çok iyi yetişmiş subaylar oluşturuyordu. Çarpışmalar hiçbir cephede buradaki kadar kanlı, buradaki kadar acımasız olmadı. Bizim, Güney cephesinde her şeyin belirleneceği anın yaklaşmakta olduğunu düşünmemizin gerekçesini de bu durum oluşturuyor. Orel ve Voronej dolaylarında kazandığımız zafer (ki düşmanın peşini bırakmış değiliz), burada da tıpkı Petrograd'da olduğu gibi bir kırılma noktasını ve dönüşümün başladığını işaret etmektedir. Ancak, gerçekleştirdiğimiz bu saldırıların bireysel ve kısmi eylemler olmaktan çıkıp, bizi nihai zafere götürecek büyük, yığınsal eylemlere dönüşmesine ihtiyacımız var.

Burada toplanmış yeni mezun öğrenci yoldaşlarımızı, Rusya'nın da üstelik onlara şiddetle ihtiyacı olduğunu bile bile cepheye yollamak kuşkusuz çok ağır bir karar; buna karşın sizin isteğinize rıza gösteriyoruz. Güney cephesiyle Petrograd cephesinde, hadi birkaç hafta demeyeyim, ama birkaç ay gibi bir süre içinde savaşın sonucu belirlenecektir. Böylesine kritik bir süreçte her bilinçli komünist kendine, ben cephede, herkesin en önünde olmalıyım, demelidir.

Birliklerimizde beliren kuşku, ikirciklenme gibi durumlar, halkın savaştan yorulmuş olmasından kaynaklanıyor. Tüm dünya emperyalistlerine karşı verdiğimiz savaşın şu son iki yılı içinde işçilerimizin, köylülerimizin ne korkunç bir açlık çektiğini, yıkım ve acılar yaşadığını en iyi bilenlerdensiniz. Bildiğiniz gibi böylesine bitkin düşmüş, yorulmuş insanlar bir gerginliği, gerilimi uzun süre taşıyamazlar ve bunu fark eden ve bu durumdan yararlanan düşman da fırsatı kaçırmaz ve var gücüyle karşı darbeyi indirir. Güney cephesinde uğradığımız başarısızlığın tam da buradan kaynaklandığını biliyoruz. Bu bakımdan işçi sınıfının ve köylülüğün en bilinçli temsilcileri olan askerî okul öğrencileriyle sizler gibi üniversite öğrencileri, örgütlenmiş, birbirine kenetlenmiş bir kitle olarak cepheye gidip oradaki askerî yetkililerin uygun gördükleri biçimde gruplara ayrılarak, aralarında görev bölüşümü yaparak, kafalarında kuşkular beliren ve en şiddetli düşman saldırısından çok daha önemli bir durum olarak kararlılıkları, dirençli duruşları bozulan birliklerimize katılıyorlar. Sovyet egemenliğinin kuruluşundan bu yana geçen iki yıllık süre içinde, ne zaman köylü yığınlarının

kararlılıklarında bir sarsıntı yaşansa, hep kent proletaryasına, onun en örgütlü kesimlerinin yardımına baş vurduk ve onlardan da gerçekten en yiğit desteği gördük.

Bugün İvanovo-Voznesenk'li işçi yoldaşlarımızı gördüm; parti örgütünde en sorumlu görevleri üstlenmiş olan yönetici konumundaki arkadaşlarının yaklaşık yarısını cepheye yollamak üzere ayırmışlardı. Bu partili işçilerden biri bana, kendilerini partili olmayan on binlerce işçinin büyük bir coşkuyla yolcu ettiğini, bir ara partili olmayan yaşlı bir adamın kendisinin yanına yaklaşıp, "Gidin... sizin yeriniz orası... buradan yana da içiniz rahat olsun... yokluğunuzu aratmayız" dediğini aktardı. İşte partili olmayan işçiler arasında böylesi bir ruh hali doğduğunda, siyasal sorunları henüz bütünüyle kavramamış partili olmayan yığınlar, bizim proletaryanın ve köylülüğün en seçkin temsilcilerini cepheye yolladığımızı ve onların burada en çetin, en ağır, en fazla sorumluluk isteyen görevleri üstlendiklerini ve can pazarına dönüşmüş bir savaşın en ön saflarında kendilerini kurban ettiklerini gördüklerinde, parti üyesi olmayan, yeterince bilinçlenmemiş işçi ve köylü yığınları arasında yandaşla-

rımızın sayısı on kat daha artacak ve kafalarında kuşkular doğmuş, saflarını gevşetmiş, yorgun düşmüş birliklerimiz gerçekten mucizeler yaratacaktır.

İşte, yoldaşlar, sizlerin omuzlarınıza yüklenmiş bulunan son derece zor, son derece ağır ve bir o kadar da yüce görev budur. İşçi sınıfının ve köylülüğün temsilcileri olarak cepheye gönderilen yoldaşların önünde fazla seçenek yok: bu yoldaşlarımızın tek şiarları "Ölüm ya da zafer!" olacaktır. Sizler, her biriniz, en cahil, kendini geliştirememiş kızılordu neferlerine yaklaşmak, onlara emekçi insanın dünyaya bakış açısından, anlaşılır bir dille durumu açıklamak, kafaları karıştığında kendilerine yardımcı olabilmek, kuşkularını gidermek, karşı karşıya kalabilecekleri bin bir çeşit yalana, sabotaj ve ihanet kışkırtmalarına nasıl karşı koyabileceklerini onlara öğretmek zorundasınız. Ordu birliklerimizde, komuta düzeyinde bile, bu türden olaylara sıkça rastlandığını biliyorsunuz. Bu noktada bize bilim öğrenmiş, siyasal konjonktürü kavramış, işçi ve köylü yığınlarına ihanet ve sabotajla mücadelelerinde yardımcı olabilecek bilinçli yoldaşlar gerek. Sovyetler iktidarı sizlerden bireysel cesaretin

yanı sıra, işçi ve köylü yığınlarının kafalarındaki bütün kuşkuları gidermenizi ve onlara Sovyet iktidarının her zorlukta kendilerinin imdadına yetişecek gücü olduğunu göstermenizi bekliyor. Bizim bu gücümüz var, yoldaşlar.

Bir kez daha yineleyeyim: bütün belirtilere göre, önümüzdeki birkaç hafta ya da birkaç ay içinde tüm iç savaşın kaderinin belirleneceği en önemli ve en sonuncu çarpışmadan söz ediyoruz burada... Düşmana bir daha asla belini doğrultamayacağı son ve kesin darbeyi vuracağımız çarpışmadan... Beyazların bizi zorladıkları bu kanlı savaştan sonra, önümüzdeki bütün engelleri aşmış olmanın rahatlığı ve on kat daha çoğalmış bir enerjiyle en nihayet asıl işimize geçeceğiz. İşte bu yüzden, yoldaşlar, aranızdan, cephenin en ön safına koşarak, savaşın en zor ve en yüce görevini üstlenecek olanlarınızı selamlıyor, bize son ve kesin zaferi getireceklerine duyduğum derin inançla onları buradan esenliyorum.

26 ve 28 Ekim 1919 tarihli *Pravda* gazetesinde yayınlanmıştır.

V. İ. Lenin, *Toplu Yapıtlar*, c. 39.

Sosyalist Cep Kitapları

KOMÜNİST MANİFESTO
KARL MARX - FRIEDRICH ENGELS

•

FELSEFE İNCELEMELERİ
KARL MARX - FRIEDRICH ENGELS

•

Sosyalist Dünya Görüşü MARKSİZM
HENRI LEFEBVRE

•

MARKSİST İKTİSAT EL KİTABI
Çeviri: Nail Satlıgan

•

MARKSİZM NEDİR?
EMILE BURNS

•

MARKSİZM ÜZERİNE DÖRT DERS
PAUL SWEEZY

•

MARKSİZME SIRA DIŞI BİR GİRİŞ
BERTELL OLLMAN

•

DİYALEKTİK MATERYALİZME GİRİŞ
AUGUST THALHEIMER

•

TARİHİN YAPILARI: Tarihsel Materyalizme Giriş
BERNHARD BROSIUS

•

KÖKTENDİNCİLİK NEDİR?
DOMENICO LOSURDO

•

MARKSİZMİN 100 KAVRAMI
G. DUMÉNIL, M. LÖWY, E. RENAULT

•

KARL MARX VE MARKSİZM ÜZERİNE
V. İ. LENİN

•

FELSEFE EL KİTABI
B. I. SUSLAKOV - L. A. YAKOVLEVA

•

Yeni Başlayanlar İçin KAPİTAL
MİKE WAYNE

Devlet nedir? Devletin özü, önemi ve anlamı nedir? Sosyalistlerin devlete karşı tutumu nasıl olmalıdır? Elinizdeki kitapçıkta, Lenin, bu sorulardan yola çıkarak devlet üzerine çarpıcı, anlaşılır ve özlü açıklamalarda bulunuyor. Lenin'in, Ekim Devrimi'nin zaferinin ardından, 1919'da Sverdlovsk Üniversitesi öğrencilerine verdiği konferansın kaydından oluşan kitapçık, Marksizmin devlete yaklaşımını çok geniş bir okur kitlesinin anlayabileceği bir yalınlıkta sunmayı başaran ender bir kaynak olarak öne çıkıyor. Lenin'in, üç ay sonra yine aynı üniversitede, Sovyet iktidarını yıkmaya çalışan gerici güçlere karşı savaşmak üzere cepheye gönderilen Sverdlovsk Üniversitesi öğrencilerine yaptığı konuşma da kitapta ek olarak yer alıyor.
Mazlum Beyhan'ın Rusça aslından çevirisiyle...

"Adına devlet denen ve önünde insanların bunun tüm halkın ortak iktidarı demek olduğu şeklindeki eski masallara inanarak kör inana dayalı bir saygıyla durdukları makineyi proletarya kaldırıp atacak ve bu bir burjuva yalanıdır diyecek. Biz bu makineyi kapitalistlerin elinden zorla aldık. Ve biz, aldığımız bu makineyle, bu sopayla, sömürüyü paramparça edeceğiz. Ve ancak dünyanın hiçbir yerinde sömürü ve sömürme olanağı kalmadığında; toprak sahibi ve fabrika sahibi kalmadığında, patlayana dek tıkınanların karşısında açlıktan kıvrananlar kalmadığında... ve bunların bir daha var olmalarının olanağı da kalmadığında, bu makineyi hurdaya çıkaracak, parçalanmaya terk edeceğiz."
V. İ. Lenin

7 TL. KDV DAHİL
ISBN: 978-605-172-107-1
9 786051 721071
Yordam Kitap